

Splošni pregled

Ljubljansko vseučiliško vprašanje je sedaj na dnevnem redu in v ospredju pred vsemi drugimi skrbmi našega naroda. V znamenju ljubljanskega vseučiliškega vprašanja se nagiblje tekoče leto k svojemu koncu. Smemo reči, da se zanima za to stvar sedaj ves slovenski narod, od naših mest do najskritejših gorskih vasi, saj pošiljajo peticije za bodočo ljubljansko univerzo slovenske občine po vsej Sloveniji. Naš narod ima pred seboj spet enkrat ideal, za katerega se je truda vredno boriti. Naša akademijska mladina neti navdušenje, poslanci in deputacija mesta ljubljanskega delajo na merodajnih krajih za uresničenje naših zahtev. Dne 1. decembra je priredilo ljubljansko meščanstvo sijajno manifestacijo iz svoje srede. Shod se je vršil v »Mestnem domu«, kjer se je sprejela resolucija za ustanovitev naše univerze.

Potrebno bi bilo, da bi kak rodoljub pojasnil ljubljansko vseučiliško vprašanje s kako nemško brošuro za širji svet. Objavila naj bi se zgodovina tega vprašanja, razložila potreba ljubljanske univerze, ter povedalo naj bi se, da Ljubljana in naš narod v kulturnem in literarnem oziru nista tako nepripravljena na univerzo, kakor to mislijo razni nam sovražni časnikarski kuliji . . .

Maruličeva slavnost se je vršila v Zagrebu dne 12., 13. in 14. novembra točno po programu in je bila brez dvoma ena najlepših slovanskih kulturnih slavnosti zadnjih let. Začela se je z opero »Porin« na predvečer. Dne 13. novembra je bilo slovesno čitanje o Maruliću in njegovi dobi. Čitali so gospodje: Mažuranić, Gjalski, Bulić in prof. Milčetić. Igralec Fijan je deklamoval neki odlomek Maruličeve pesmi »Suzana«, na kar je pevski zbor zapel neko Maruličevo prvokrat uglasbljeno pesem (»Devici M.«) To se je vršilo v dvorani »Kola«. Popoldne smo obiskali pokopališče Mirogoj, kjer je imel dr. Andrić krasen govor pri grobnici preporoditelja, prof. Miler pa na grobu Šenoc. Zvečer istega dne je bila slavnostna predstava v gledališču, kjer se je pevala kantata Marulića in potem uprizorila ad hoc sestavljena simbolična slavnostna igra dr. Markovića. Dne 14. novembra so čitali v dvorani »Hrvatske Matice«: Gjalski, Grlović, dr. Deželić, dr. Dežman in Kirin o aktualnih književnih in narodnokulturnih zadevah (o nakladništvu, o ljudskih knjižnicah). Opoldne se je razgalila spominska plošča pisatelju in pesniku Šenoi s pesnikovo glavo v marmornatem reliefu na hiši, kjer je Šenoa umrl. Relief je izdelal mojster Valdec. Govorila sta pl. Miletić in župan zagrebški pl. Mošinski. Cela dolga Mesnička ulica je bila polna občinstva — gotovo okoli 5000 ljudi —, ki je po odkritju zapelo hrvatsko himno »Lepa naša domovina«. Ta točka je bila najsijajnejša celega programa. Popoldne se je vršil banket, ki se ga je udeležilo blizu 150 gostov. Slovence je zastopala posebno srčno sprejeta in pozdravljena deputacija iz Ljubljane. V tej deputaciji so bili: župan Hribar, prof. Pleteršnik, ravnatelj Grasselli, pisatelj Finžgar, urednika Govekar in dr. Lampé, pesnik Medved ter urednik »Ljubljanskega Zvona«. Govorile so se navdušene zdravice, izmed katerih naj omenimo samo ono župana spletskega Milića mestu Zagrebu ter pesnika Kukuljevića-Sakcinskega, ki je napil Slovincem. Telegramov je prispelo nebroj izmed vseh Slovanov. Frenetično ploskanje sta zlasti izzvala

dva telegrama: eden, ki ga je poslal slavni Sienkiewicz iz Varšave, in hrvatski telegram iz Stockholma, ki ga je poslal znani švedski pisatelj in pesnik, naš prijatelj Jensen. Po banketu smo v mraku okrasili z venci spomenika Kačiča-Miošiča in Preradoviča. Zvečer pa se je predstavljala v gledišču drama »Zlatarjevo zlato«, ki jo je po istoimenskem romanu Šenoe spisal znani pisatelj dr. Dežman. Drama je v celoti uspela sijajno in ostane brez dvoma stalno na repertoarju zagrebškega gledišča, saj je zajeta iz domače zgodovine. *A. A.*

Druga ljubljanska državna gimnazija, čije nižji razredi imajo slovenski učni jezik, je dobila letos v jeseni šesti razred, ki pa je, kakor že peti, tudi **nemški**. Naši časniki o tem tužnem dejstvu popolnoma molče, kakor bi se to samo ob sebi razumelo, da na Slovenskem ne more biti drugačnih šol nego nemških! Zato pribijamo to pedagoško modrost na steno, da naša javna vest čisto ne zaspi. Morebiti se sedaj ob vseslovenski agitaciji za ljubljansko vseučilišče spomni kak poslanec, da nimamo (niti v Ljubljani!) še nobene slovenske srednje šole . . . Pravijo, da aktiviranje slovenskih višjih razredov zadržuje tudi latinsko-slovenski slovar, ki še ni dogotovljen. Gospodje profesorji, ki sestavljajo slovar, gotovo niso krivi, da delo tako počasi napreduje, ker vemo, da so itak preobloženi s šolskim poučevanjem. Kriv pa je brez dvoma načrt za ta slovar, ker se morajo, kakor smo čitali v »Izvestju II. državne gimnazije« iz l. 1897., naši leksikografi ozirati tudi na cerkvene (!) pisatelje in iz njih izčrpavati besedni zaklad. Gotovo imajo nekateri cerkveni očetje krasne misli, ali cerkvena latinščina vobče ni klasična. Ti cerkveni avtorji se nečitajo dosedaj na nobeni državni gimnaziji avstrijski — saj za to tudi časa ni! — in zato je tudi čisto nepotrebno, da bi se morali baš slovenski profesorji pečati s cerkvenimi avtorji. Našim višjim gimnazijam treba samo dobrega šolskega slovarja, a takšen se ozira samo na klasike latinske, dokler se bodo ti sploh še čitali na gimnazijah v izvirnem jeziku. — *Cicero.*

Javna predavanja v Ljubljani so se otvorila preteklega meseca. Zabeležujemo ta dogodek z velikim veseljem in s posebnim zadovoljstvom, saj se je ravno »Ljubljanski Zvon« najbolj potegoval za — »ljudsko univerzo«, ki se utegne še razviti iz teh javnih predavanj. Ta predavanja so vzela v roko »Slovenska Matica«, »Šolska Matica« in »Pravniško društvo«. Prvi je predaval dne 24. novembra g. prof. Vrhovec v poslopju dekliške šole pri sv. Jakopu (ki jo je g. župan prepustil v ta namen) »o zgodovini ljubljanskih pokopališč«. Predavanje je otvoril g. dr. Majaron s primernim nagovorom. Občinstva je bilo že pri prvem predavanju obilno, a želeli je, da bi se teh koristnih predavanj udeleževalo čimveč poslušalcev, saj ni plačati nikake vstopnine. Za sedaj so oglašeni za predavatelje še gospodje: Dež. sodni svetnik Wenger, zdravnik dr. Praunseis in dr. Krajec ter ravnatelj I. Šubic.

Švedski pesnik grof Karel Snoilsky in Ljubljana. Gospod župan Hribar je bil pesniku v imenu ljubljanskega mesta v Stockholmu čestital za 60. rojstni dan 8. septembra. Za to gratulacijo se je bil slavni švedski literat zahvalil tako: »Zahvaljujem se za globoko ginljive čestitke iz zibelj mojih pradedov!« Pred kratkim je poslal po svojem založniku v roke g. župana Ljubljani v spomin eksemplar svojih poezij »Svenska bilder« (Švedske slike). Knjiga je zbirka narodnih balad in romanc. Ilustroval jo je neki finski slikar (Edelfeldt). »Svenska bilder«, dar pesnika Snoilskega, so se shranili v magistratni knjižnici in perpetuum memoriam.